

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

26. september 1996*

Võrdne kohtlemine – Diskrimineerimine kodakondsuse alusel – *Cautio judicatum solvi*

Kohtuasjas C-43/95,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Högsta Domstolen'i (Stockholm) esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleliolevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Data Delecta Aktiebolag,

Ronny Forsberg

ja

MSL Dynamics Ltd

eelotsust EÜ asutamislepingu artikli 6 tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS (kuues koda)

koosseisus: koja esimees C. N. Kakouris, kohtunikud G. F. Mancini ja P. J. G. Kapteyn (ettekandja),

kohtujurist: A. La Pergola,

kohtusekretär: R. Grass,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

– Rootsi valitsus, keda esindas õigustalituse juhataja Lotty Nordling,

– Kreeka valitsus, keda esindasid välisministeeriumi Euroopa õiguse asjade eritalituse õigusnõunik Panagiotis Milonopoulos, nimetatud eritalituse esindaja Galatia Alexaki ja nimetatud talituse teaduslik nõustaja Sofia Hala,

– Iirimaa valitsus, esindaja: *Chief State Solicitor* Michael Buckley, keda abistasid Feichin McDonagh, *BL*, ja Finola Flanagan, Office of the Attorney General,

– Euroopa Ühenduste Komisjon, keda esindas õigusnõunik John Forman,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

arvestades ettekandja-kohtuniku ettekannet,

olles 23. mai 1996. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Högsta Domstolen esitas 21. veebruari 1995. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtusse sama aasta 24. veebruaril, EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuse küsimuse asutamislepingu artikli 6 lõike 1 tõlgendamise kohta.

2. See küsimus kerkis seoses tarnitud kaupade eest tasumist käsitleva hagiga, mille Briti äriühing MSL Dynamics Ltd (edaspidi „MSL”) algatas Rootsi äriühingu Data Delecta Aktiebolag (edaspidi „Data Delecta”) ja Rootsi kodaniku hr Forsbergi vastu.

3. Solna Tingsrättis algatatud menetluse kostjad Data Delecta ja hr Forsberg nõudsid, et MSL tasuks *cautio judicatum solvi*, millega kaetaks menetluskulud vastavalt Rootsi seaduse 1980:307 artiklile 1.

4. Selle sätte järgi peab välisriigi kodanik, kes ei ela Rootsis, või välisriigi juriidiline isik, kes soovib algatada Rootsi kohtus hagi Rootsi kodaniku või Rootsi juriidilise isiku vastu, kostja nõudmise korral maksma tagatise menetluskulude tasumise kohta, mis võidakse talt sisse nõuda. Sama seaduse artiklis 5 on siiski sätestatud, et seda kohustust ei kohaldata, kui Rootsi jaoks siduvates rahvusvahelistes konventsioonides on niiviisi sätestatud. Valitsuse määruses 1991:112, mis käsitleb välisriikide hagejate vabastamist menetluskulude tasumise tagatise maksmisest teatud juhul, ei ole mainitud ühtegi sellist konventsiooni, mis kehtiks Briti juriidiliste isikute kohta.

5. Solna Tingsrätt keeldus siiski *cautio judicatum solvi* nõuet rahuldamast, sest seadus 1980:307 on selles küsimuses vastuolus seadusega 1992:794, millega Rootsi ratifitseeris 16. septembri 1988. aasta konventsiooni, mis käsitleb kohtualluvust ja kohtuotsuste täitmist tsiviil- ja kaubandusajades (edaspidi „Lugano konventsioon”) ning mille ratifitseeris ka Ühendkuningriik.

6. Svea Hovrätt, kellele esitati apellatsioon, kinnitas seda otsust, kohaldades põhimõtet, mille järgi hilisem seadus kaalub varasema seaduse üles. Eriti märkis ta, et Lugano konventsioonil on selline mõju, et Rootsi kohtuotsused on Ühendkuningriigis vahetult täidetavad.

7. Data Delecta ja hr Forsberg esitasid seepeale Svea Hovrätti otsuse vastu Högsta Domstolenile kassatsioonkaebuse.

8. Leides, et kohtuvaidluse tulemus sõltub ühenduse õiguse tõlgendamisest, otsustas Högsta Domstolen kohtuliku arutamise peatada ning esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas Rooma lepinguga, eriti selle artikliga 6 (endine artikkel 7) on vastuolus, kui hagejalt, kes on Briti juriidiline isik, nõutakse niisugust tagatist, samas kui Rootsi juriidilistele isikutele ei saa samalaadset nõuet esitada?”

9. Selle küsimusega tahab liikmesriigi kohus sisuliselt teada, kas asutamislepingu artikli 6 lõikega 1 on vastuolus, kui liikmesriik nõuab *cautio judicatum solvi* tasumist teises liikmesriigis asuvalt juriidiliselt isikult, kes on esitanud ühele selle liikmesriigi kohtule hagi tema kodaniku või seal asuva äriühingu vastu, samas kui selle riigi juriidilistele isikutele ei saa sellist nõuet esitada.

Asutamislepingu artikli 6 lõike 1 kohaldamisala

10. Kõigepealt tuleb meenutada, et asutamislepingu artikli 6 lõikes 1 on sätestatud: „Ilma et see piiraks käesolevas lepingus sisalduvate erisätete kohaldamist, on lepingus käsitletud valdkondades keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel”.

11. Seega tuleb esmalt uurida, kas liikmesriigi säte, mis kohustab teises liikmesriigis asuvaid juriidilisi isikuid tasuma *cautio judicatum solvi*’t, kui nad kavatsevad mõne selle riigi kodaniku või seal asuva äriühingu vastu hagi esitada, samas kui selle riigi juriidilised isikud ei pea sellist nõuet täitma, kuulub EÜ asutamislepingu kohaldamisalasse.

12. Olgugi et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb ühenduse õigusnormide puudumisel iga liikmesriigi sisemise õiguskorra alusel kehtestada menetlusnormid hagide jaoks, mille eesmärk on ühenduse õigusest üksikisikutele tulenevate õiguste täielik kaitse, seab ühenduse õigus sellele pädevusele siiski piirid (19. novembri 1991. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-6/90 ja C-9/90: Francovich jt, EKL 1991, lk I-5357, punkt 42). Sellised õigusnormid ei tohi diskrimineerida isikuid, kellele ühenduse õigus on andnud õiguse võrdsele kohtlemisele, ega piirata ühenduse õigusega tagatud põhivabadusi (2. veebruari 1989. aasta otsus kohtuasjas 186/87: Cowan, EKL 1989, lk 195, punkt 19).

13. Tuleb nentida, et selline liikmesriigi menetlusnorm, nagu eespool on kirjeldatud, võib mõjutada teiste liikmesriikide ettevõtjate majandustegevust asjaomase liikmesriigi turul. Kuigi õigusnormi eesmärk ei ole iseenesest kaubandustegevuse reguleerimine, seab ta need ettevõtjad selle riigi kohtutesse pääsemisel halvemasse olukorda kui omaenda kodanikud. Kui ühenduse õigus tagab neile kaupade ja teenuste vaba liikumise ühisturul, peab nende vabadustega kaasnema ka see, et need ettevõtjad saaksid pöörduda oma majandustegevusega seoses tekkida võivate vaidluste lahendamiseks liikmesriigi kohtusse samadel tingimustel nagu selle riigi kodanikud.

14. Nagu Euroopa Kohus 20. oktoobri 1993. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-92/92 ja C-326/92: Phil Collins jt (EKL 1993, lk I-5145, punkt 27) otsustas, kehtib liikmesriikide õigusnormidele, mis oma õigusmõju tõttu ühendusesisesele kaupade ja teenuste liikumisele kuuluvad asutamislepingu kohaldamisalasse, tingimata asutamislepingu artikli 6 lõikes 1 sätestatud mittediskrimineerimise üldpõhimõte, ilma et neid tarvitseks siduda asutamislepingu artiklite 30, 36, 59 ja 66 konkreetsete sätetega.

15. Tuleb nentida, et selline liikmesriigi tsiviilmenetluse eeskiri nagu põhikohtuasjas arutatav kuulub asutamislepingus käsitletud valdkondade hulka artikli 6 lõike 1 tähenduses ning tema suhtes kehtib selles artiklis esitatud mittediskrimineerimise üldpõhimõte, kuivõrd tal on kas või kaudne mõju ühendusesisesele kaupade ja teenuste liikumisele. Eriti tuleb sellist mõju karta, kui tarnitud kaupade eest tasumist käsitleva hagi käigus nõutakse *cautio judicatum solvi*’t.

Diskrimineerimine asutamislepingu artikli 6 lõike 1 tähenduses

16. Et asutamislepingu artiklis 6 on keelatud „igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel”, nõuab see, et igas liikmesriigis koheldaks ühenduse õiguse kohaldamisalasse kuulavas olukorras olevaid isikuid ning asjaomase liikmesriigi kodanikke täiesti võrdselt.

17. On ilmne, et selline säte nagu põhikohtuasjas käsitletav kujutab endast otsest diskrimineerimist kodakondsuse alusel.

18. Siiski leiab Rootsi valitsus, et mittediskrimineerimise põhimõttega ei ole vastuolus, kui välisriigi hagejalt nõutakse tagatist olukorras, kus juhul, kui kohtukulud otsustatakse temalt välja mõista, ei saa seda otsust tema asukohariigis täita. Sellisel juhul on tagatise eesmärk, et välisriigi hageja ei saaks algatada hagi ilma rahalise riskita juhuks, kui ta peaks protsessi kaotama.

19. Rootsi valitsus lisab, et Rootsi õigusnormid näevad tagatise nõude puhul ette mitu erandit, mis on seotud asjaoluga, et Rootsi kostjal on vajaduse korral, eriti Rootsis ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonide alusel, võimalik saada hageja asukohariigis täitmist lubav kohtuotsus.

20. Seda argumenti ei saa vastu võtta.

21. Nagu Euroopa Kohus 1. juuli 1993. aasta otsuses kohtuasjas C-20/92: Hubbard (EKL 1993, lk I-3777) otsustas, ei saa ühenduse õiguses kehtestatud õigus võrdsele kohtlemisele sõltuda liikmesriikide vahel sõlmitud rahvusvahelistest kokkulepetest.

22. Seega tuleb esitatud küsimusele vastata, et asutamislepingu artikli 6 lõikega 1 on vastuolus, kui liikmesriik nõuab *cautio judicatum solvi* tasumist teises liikmesriigis asuvalt juriidiliselt isikult, kes on esitanud ühele selle liikmesriigi kohtule hagi tema kodaniku või seal asuva äriühingu vastu ning see hagi on seotud ühenduse õigusega tagatud põhivabadustega, samas kui selle riigi juriidilistele isikutele ei saa sellist nõuet esitada.

Kohtukulud

23. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Rootsi valitsuse, Kreeka valitsuse ja Iirimaa valitsuse ning Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

vastuseks Högsta Domstoleni 21. veebruari 1995. aasta määrusega esitatud küsimusele, otsustab:

EÜ asutamislepingu artikli 6 lõikega 1 on vastuolus, kui liikmesriik nõuab *cautio judicatum solvi* tasumist teises liikmesriigis asuvalt juriidiliselt isikult, kes on esitanud ühele selle liikmesriigi kohtule hagi tema kodaniku või seal asuva äriühingu

vastu ning see hagi on seotud ühenduse õigusega tagatud põhivabadustega, samas kui selle riigi juriidilistele isikutele ei saa sellist nõuet esitada.

Kakouris

Mancini

Kapteyn

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 26. septembril 1996 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Kuuenda koja esimees

R. Grass

C. N. Kakouris